

RNB 2019 – Kommuneproposisjonen 2020

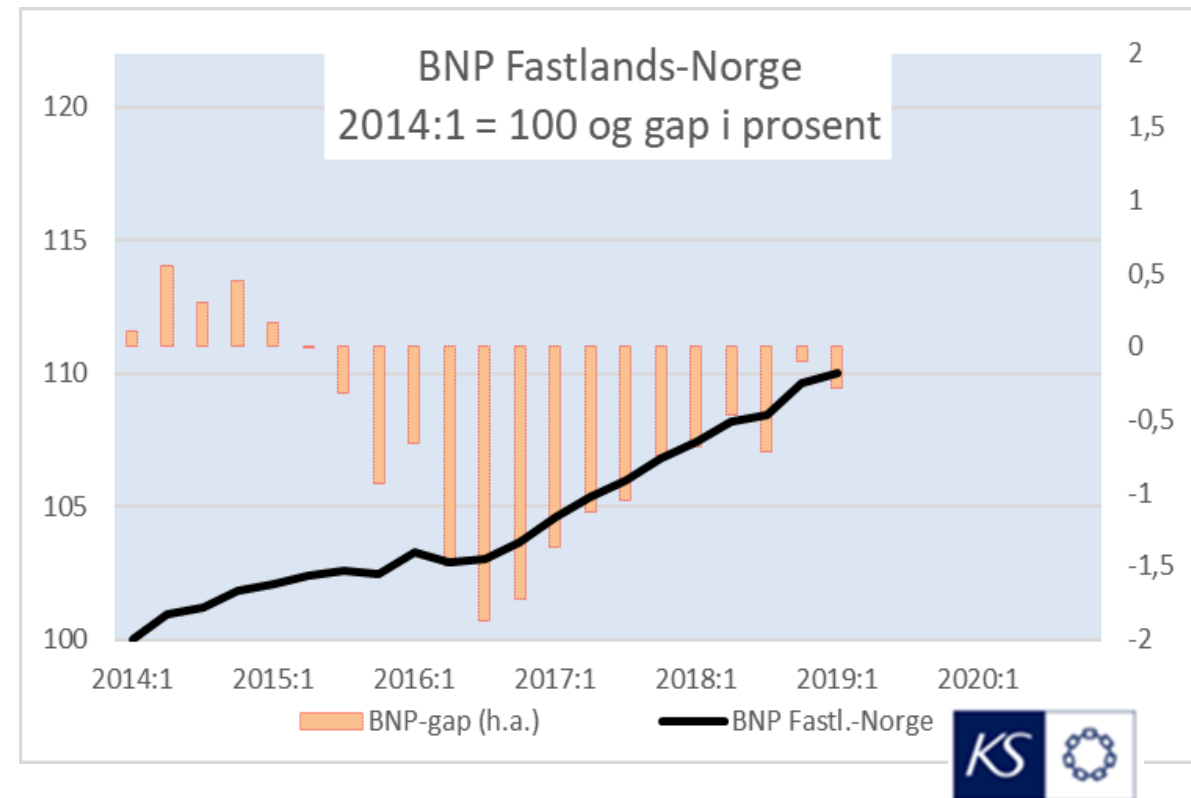
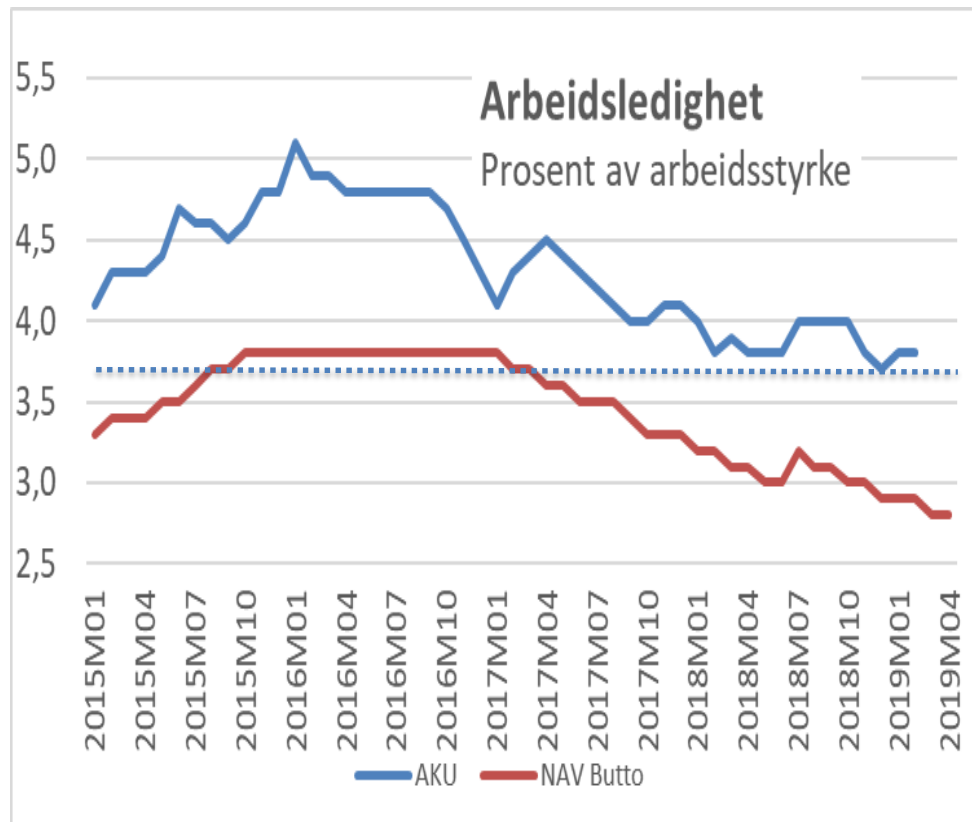
Arena Trøndelag, 16. mai 2019

Dag-Henrik Sandbakken, KS

2 ½ år med konjunktur-oppgang → nær nøytral -situasjon

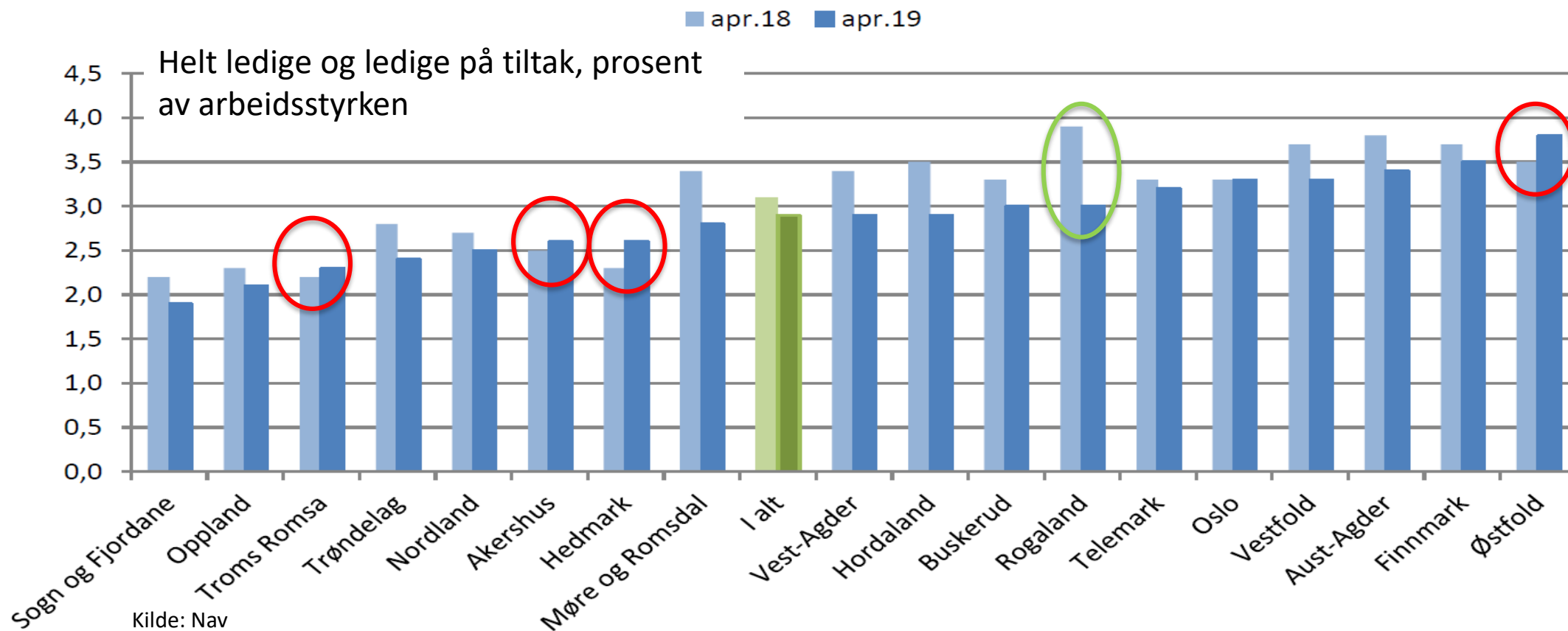
- BNP F-N +0,3 pst. i 1. kvartal
- Positive signaler fra arbeidsmarkedet

- Normal kapasitetsutnyttelse
- Ledigheten nær gjennomsnittet siste 20-25 år

Moderat konjunkturoppgang – ikke alle fylker følger hovedmønsteret

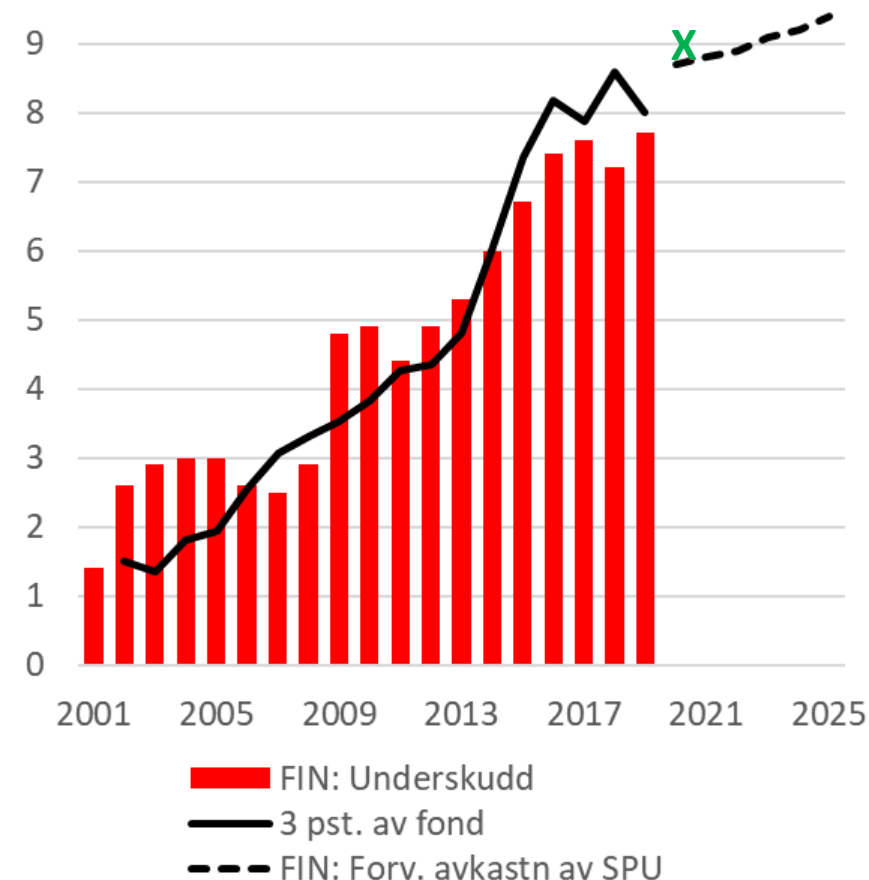
- Arbeidsledigheten i april ned 0,3 prosentpoeng på 12 måneder
- Ledigheten i «oljefylkene» normalisert
 - Økt ledighet i 4 fylker – uendret i Oslo

Normalisering av konjunktorene: Burde bety konjunkturnøytral finanspolitikk

- Kraftig impuls i 2019 - etter innstramming i fjor
- «Underforbruket» i 2018 på 42 mrd. kr.
 - Verdien av fondet har tatt seg kraftig opp etter nyttår
 - 3.pst-banen har falt 8 mrd. fra 3. til 14.mai (X er 3-pst.banen 3. mai)
- **Beskjedent rom for videre ekspansjon**, men større enn f.eks. perspektivmeldingen
- 3-prosent-banen vil endres mye.....opp og ned.....trenger solid buffer

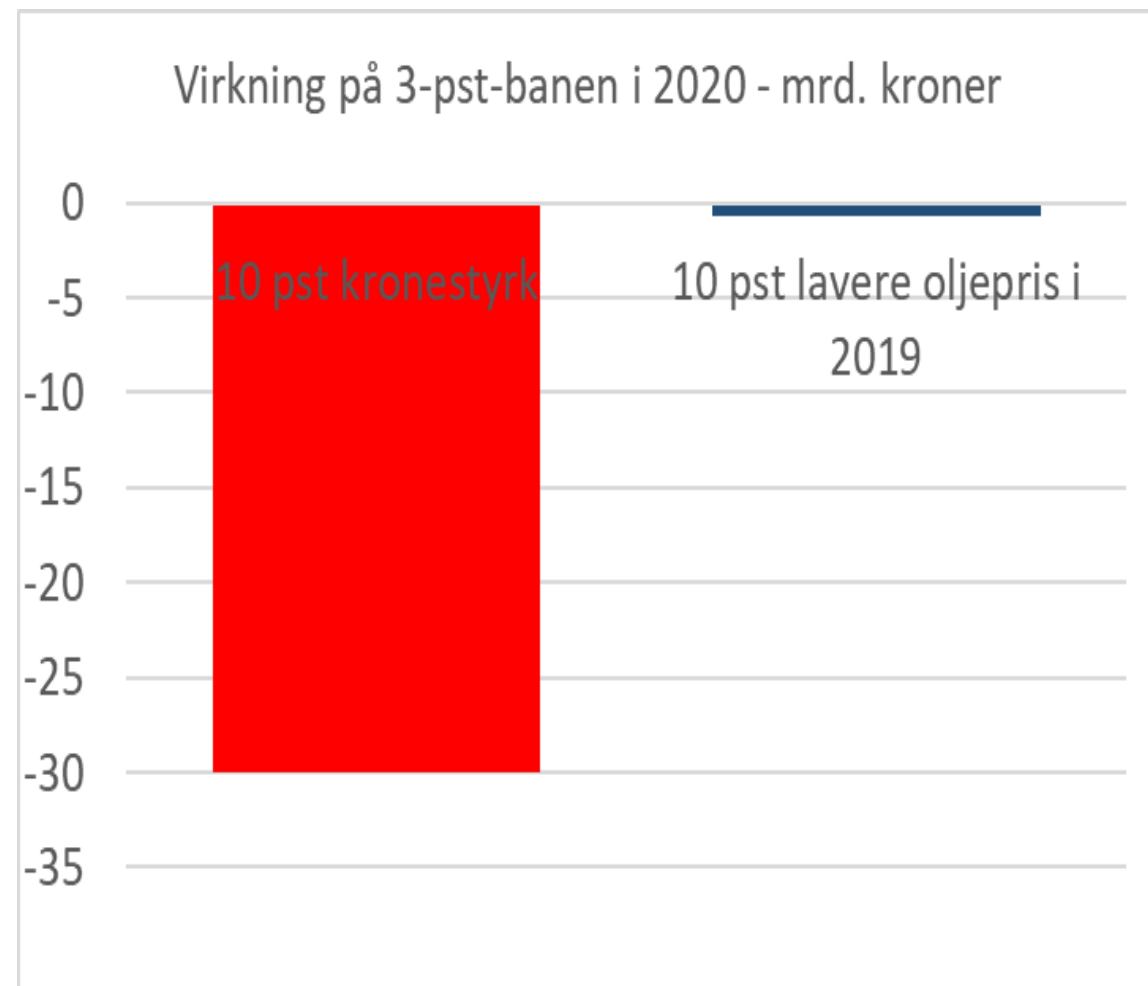
Strukt.oljekorr.budsj.underskudd og 3-pst.banen
Pst. av trend BNP Fastlands-Norge

Kilde: Finansdepartementet og KS

3-prosentbanen usikker: Sikkerhetsmargin!

- Oljeprisen lite viktig på KORT sikt for handlingsrommet i finanspolitikken – men det er valutakursen
 - Oljefondet er blitt stort og oljeinntektene små i forhold til fondet
- Oljeprisen ned 10 pst. i hele 2019
 - Gir 0,75 mrd. kr reduksjon i 3-pst.banen
- 10 prosent sterkere krone: -30 mrd. kr
 - Verdifall på aktiva (aksjer etc.) i utenlandsk valuta har tilsvarende «umiddelbar» effekt

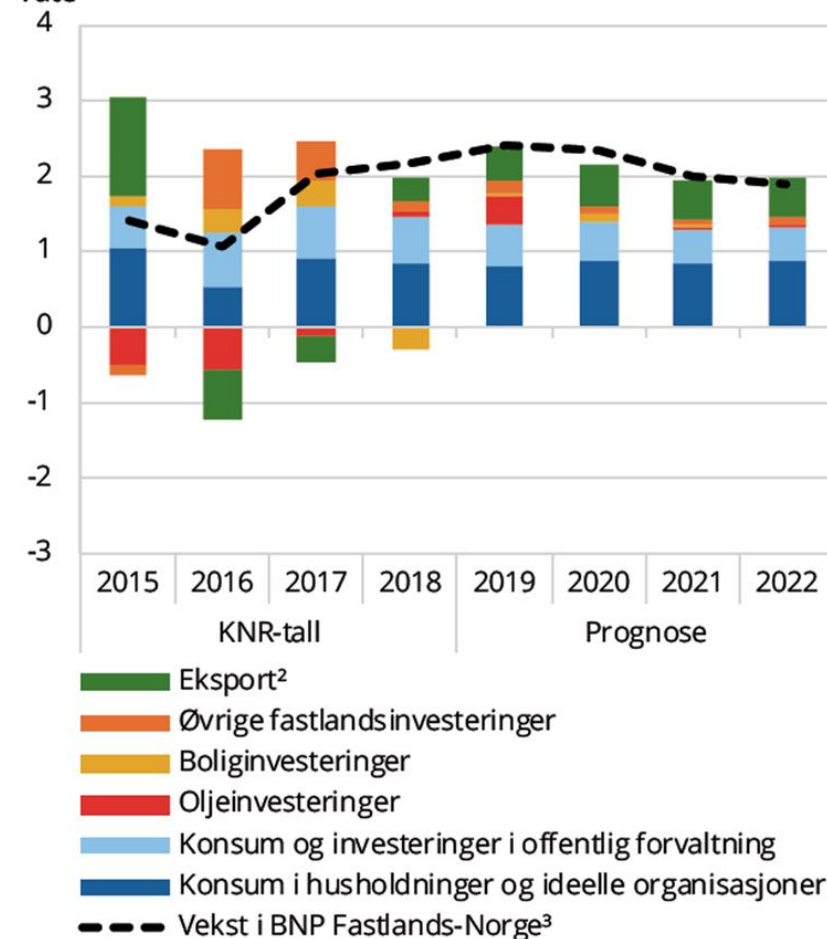

Ikke opplagt med videre oppgang

Hva skal drive veksten i 2020?

- Neppe høy vekst i **utlandet**
- Neppe fortsatt oppgang i **oljeinvesteringene**
- Ikke finanspolitikken
- Fare for **sterkere krone**
- **Husholdningens etterspørsel**
 - Få positive tegn til nå – kan komme
 - Høyere reallønn
- **Fastlandsbedriftenes investeringer**
 - -2,6 prosent i 1. kvartal 2019....
 - Men den forventede oppgangen kan komme senere.....

Figur 2.1. Vekst i BNP Fastlands-Norge og importkorrigerede bidrag fra etterspørselskomponenter.¹ Prosentpoeng, årlig rate

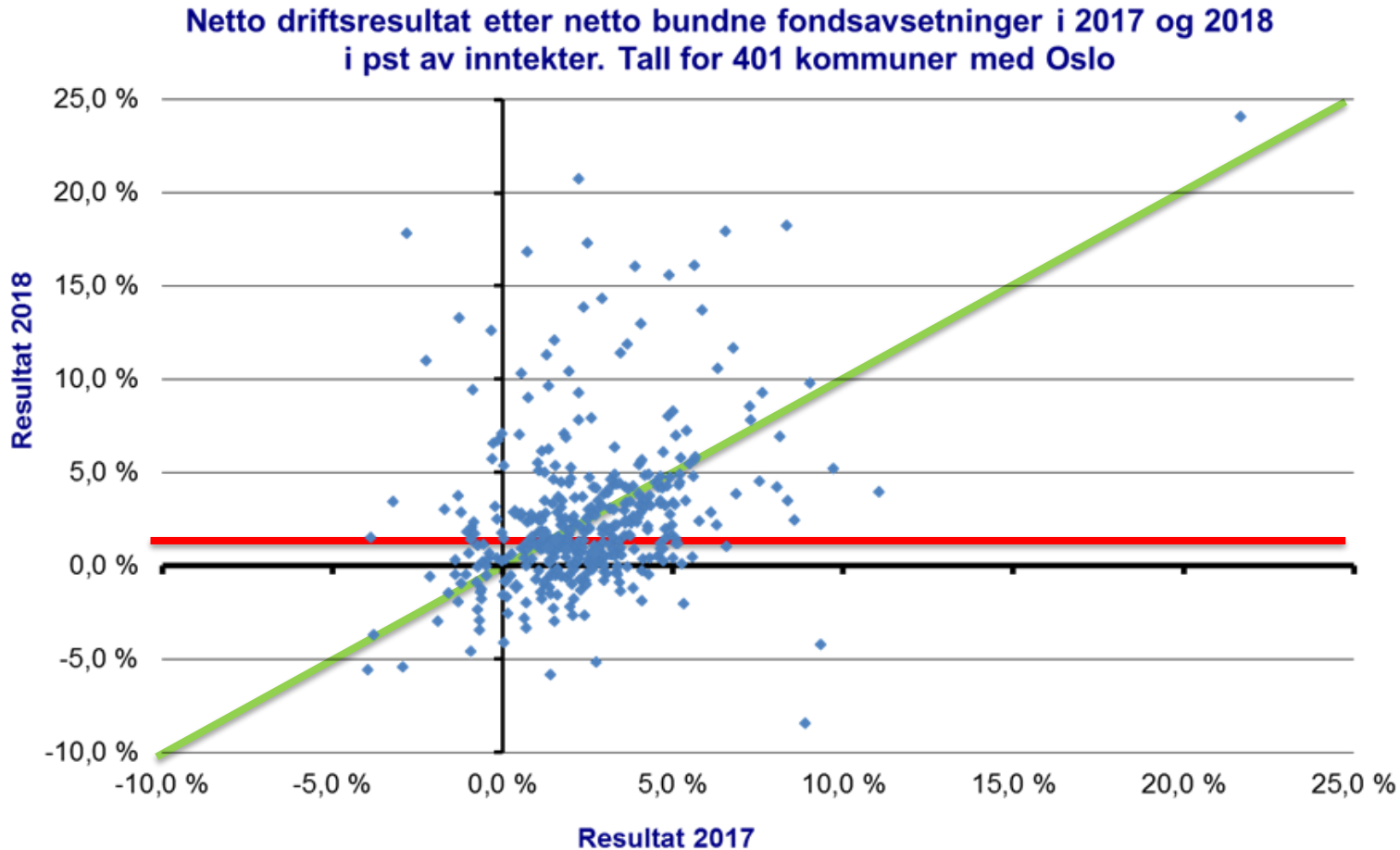
Kilde: SSB

RNB og Kommuneproposisjonen 2020

Havbruksinntekter til tross - Svakere resultater i mange kommuner i 2018

- Merskattevekst og inntekter fra havbruksfondet trekker opp driftsresultatet i 2018.
- Netto driftsresultatet 2018 – fortsatt over TBU sitt anbefalte nivå på 1,75 pst
- De minste kommunene og Oslo har det beste resultatet i 2018

Endringer i kommuneopplegget for 2019

- Skatteanslaget er oppjustert med om lag 1 ½ mrd kroner
 - 160 mill. kr fylkeskommuner
 - 1,35 mrd kroner til kommunene
- Deflatoren oppjustert fra 2,8 pst til 3,0 pst
 - Kostnadsvekst på varer og tjenester
 - Reduserer isolert sett realverdien av de samlede inntektene med om lag 1,0 mrd. kroner
- Kompensasjonsordningen for eiendomsskatt for bruk og verk(produksjonsutstyret) endres ikke selv om kommunene inntektsbortfall er 740 mill. kroner (ikke 500 mill.)

Kommuneprop 2020 – hva skal det være plass til innenfor veksten i de frie inntektene for kommunene?

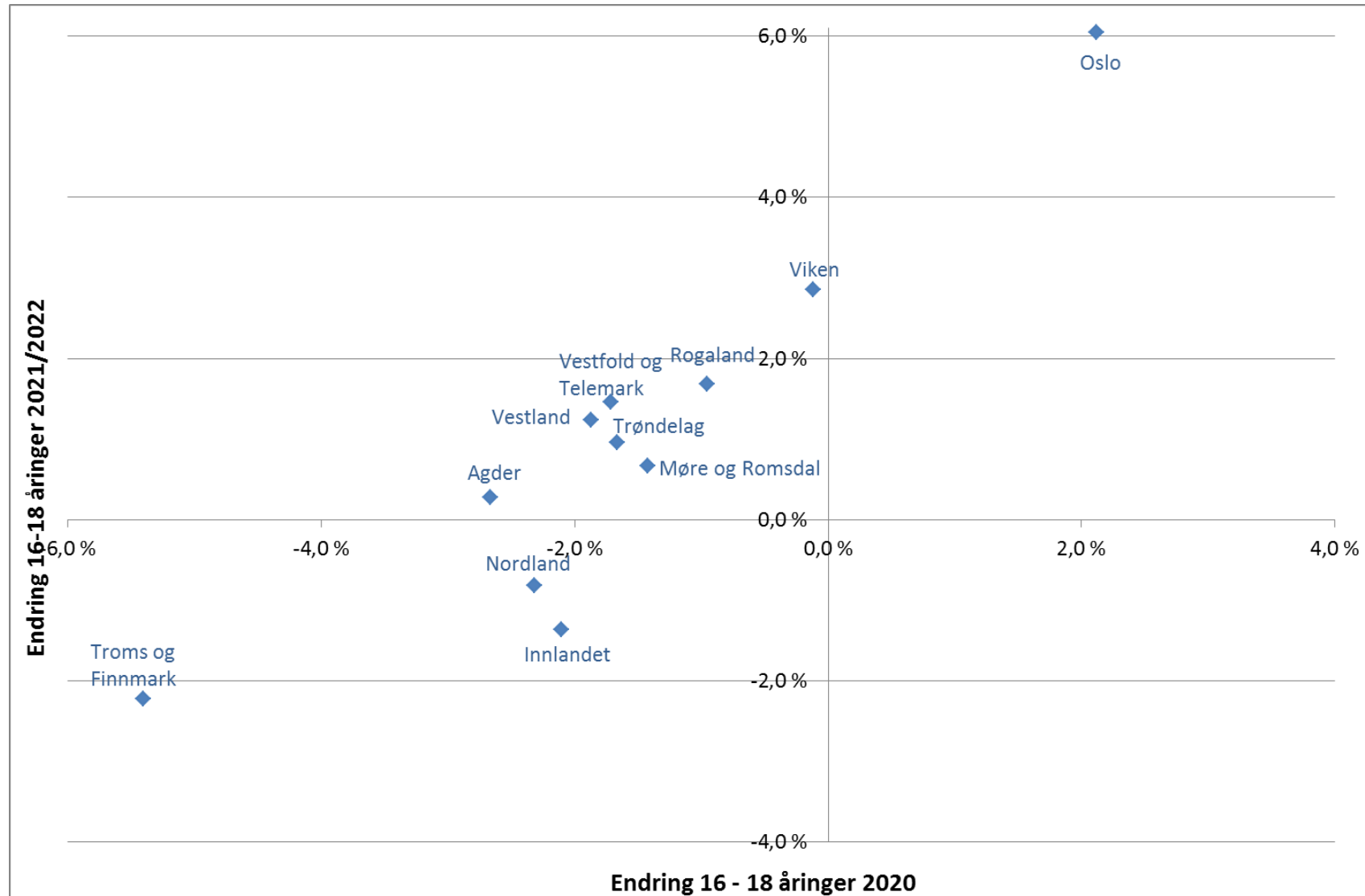
	Mrd kr
Frie inntekter kommuner	1,0- 2,0
Demografi videreført tjenestenivå fra 2019	1,3
Pensjonskostnader utover lønnsvekst	-0,4
Sum utgifter	0,9
Mulig handlingsrom	0,1 – 1,1
Økt etterspørsel/behov - innenfor pleie og omsorg	?

Kommuneprop 2020 – hva skal det være plass til innenfor veksten i de frie inntektene for fylkeskommunene?

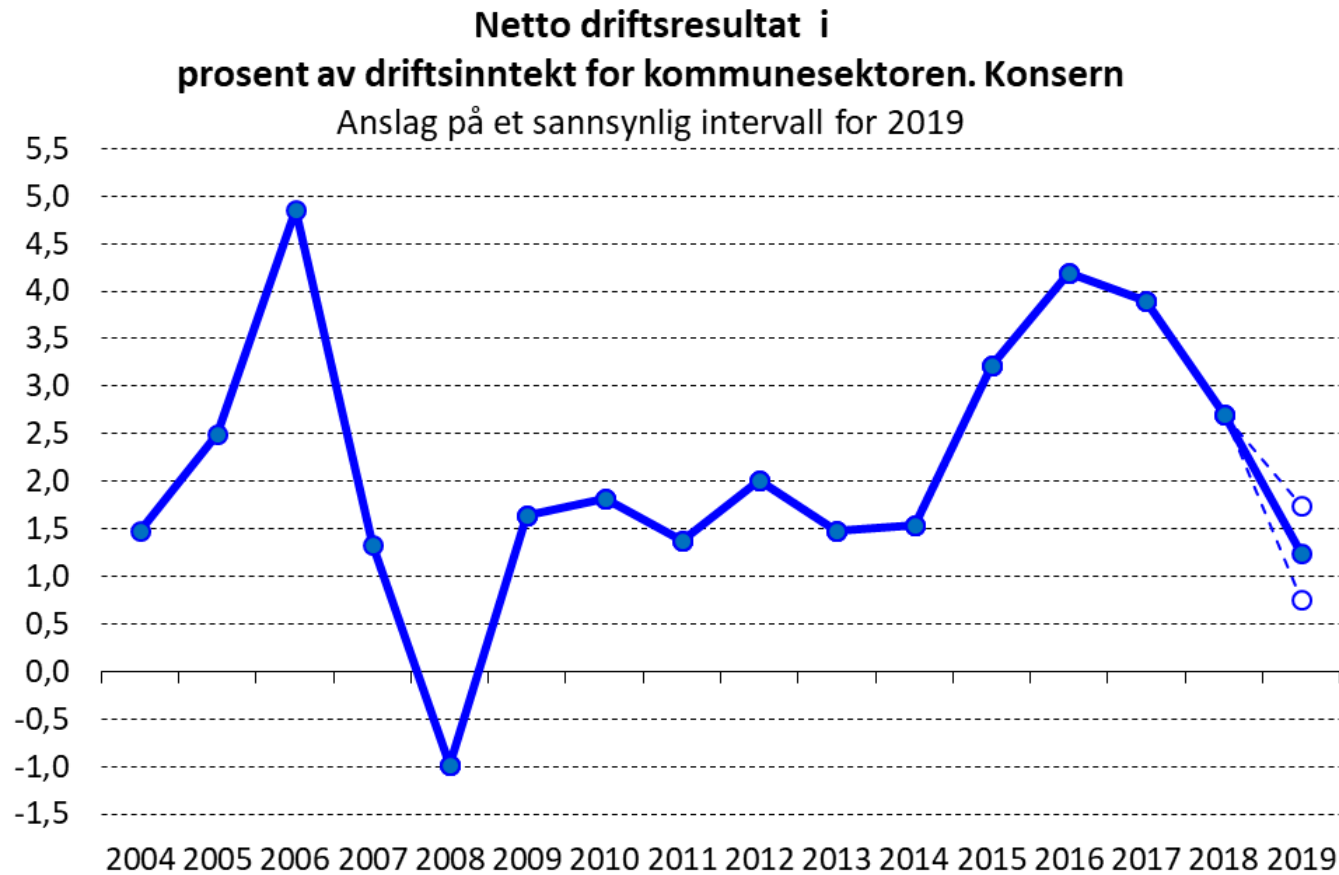
	Mrd kr
Frie inntekter fylkeskommuner	-0,2- 0,1
Demografi videreført tjenestenivå fra 2019	- 0,4
Pensjonskostnader utover lønnsvekst	-0,05
Sum utgifter	- 0,45
Teoretisk handlingsrom – vanskelig å hente ut effekten på videregående skole	0,2 – 0,5?
Omstillingskostnader, regionreformen, Sams	??

Alle fylkeskommunene, unntatt Oslo, har en nedgang i antall 16-18 åringer i 2020

For flertallet av fylkeskommunene er hele eller store deler av nedgangen hentet inn igjen i løpet av 2021/2022

Gode resultater i 2018 - forventer lavere resultatet i 2019

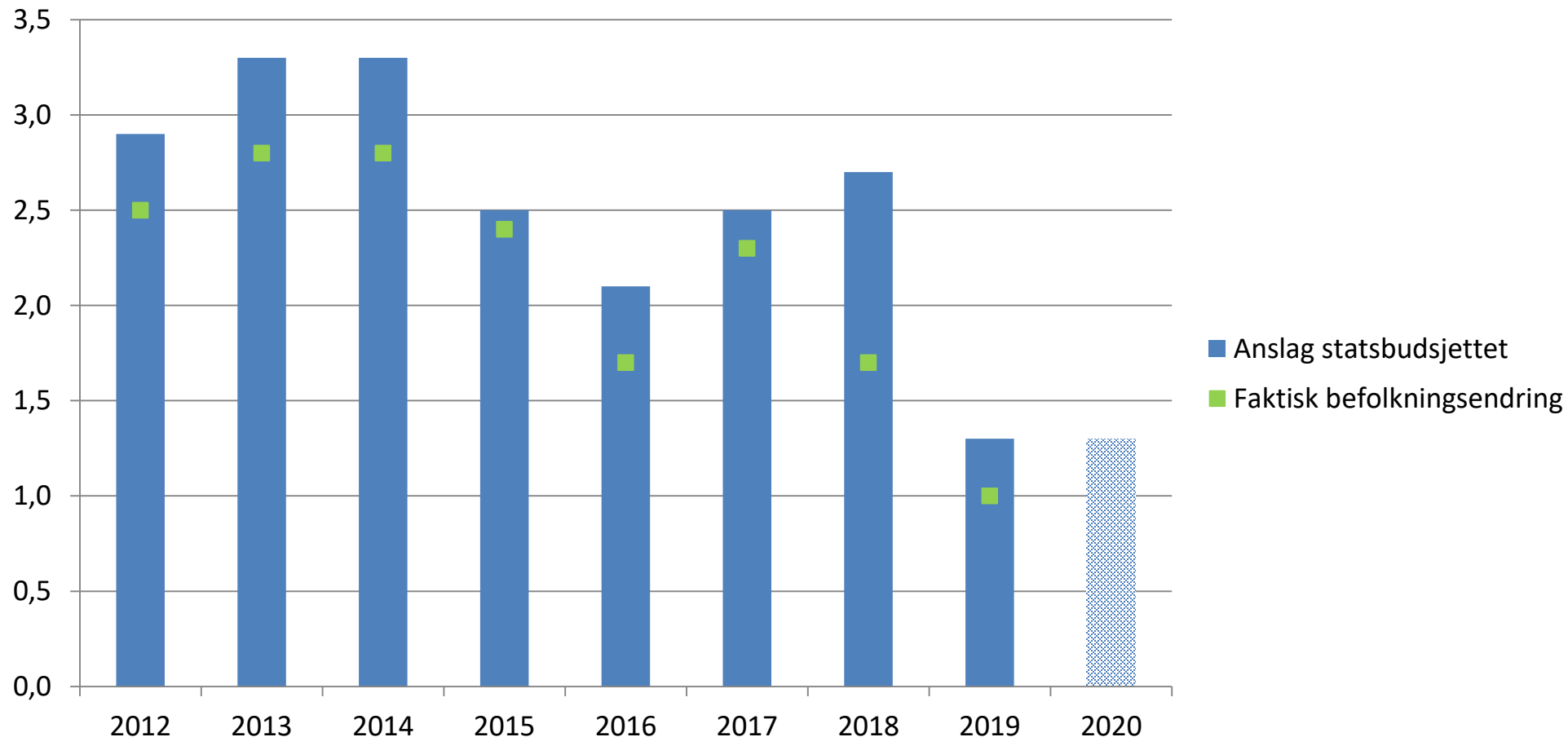

Nedgang i frie inntekter i 2019 og bortfall av inntekter fra Havbruksfondet tilsier svakere resultater i 2019 enn i 2018

Kilde: Kostra, TBU og KS

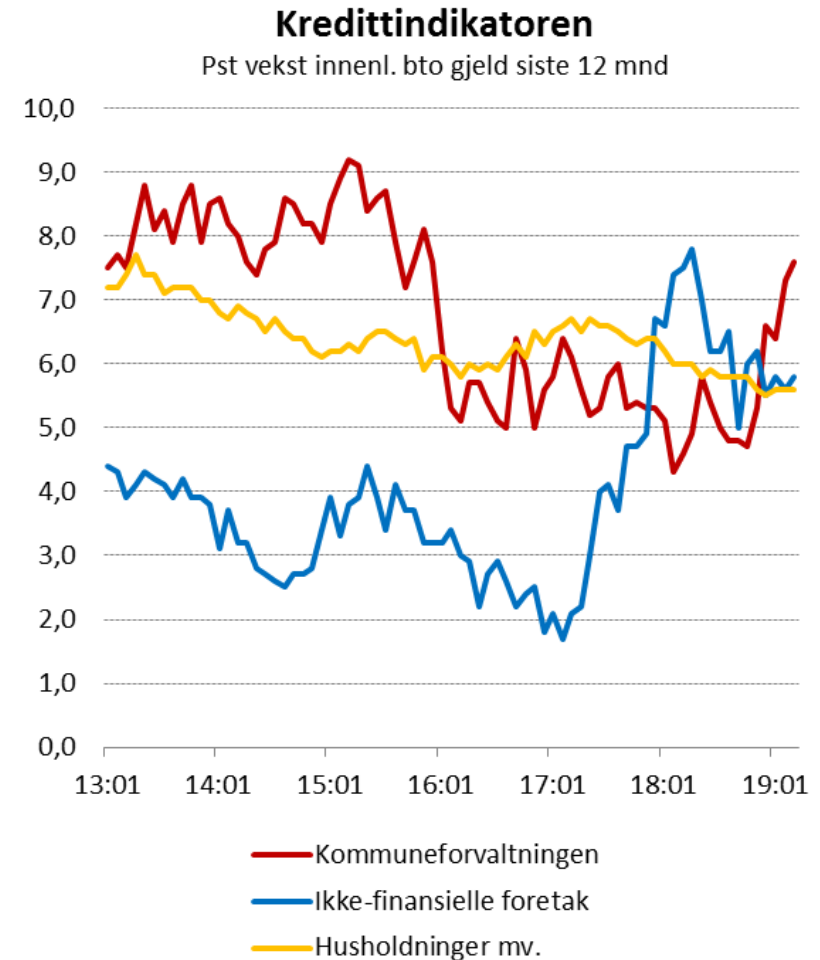
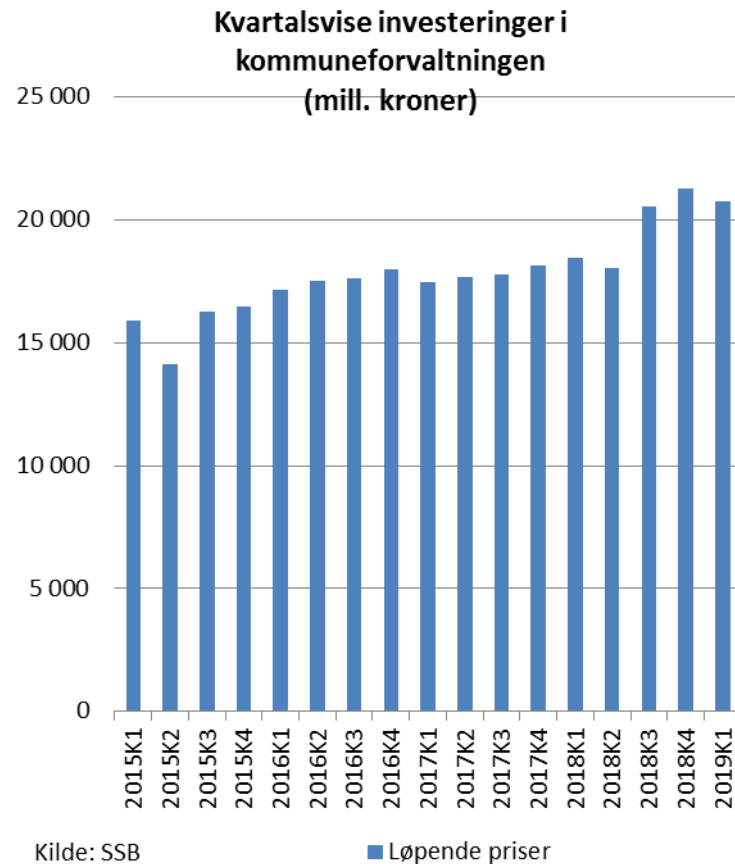
Lavere befolkningsvekst

Vekst i kommunesektorens bruttoutgifter som følge av befolkningsutvikling, mrd. kroner

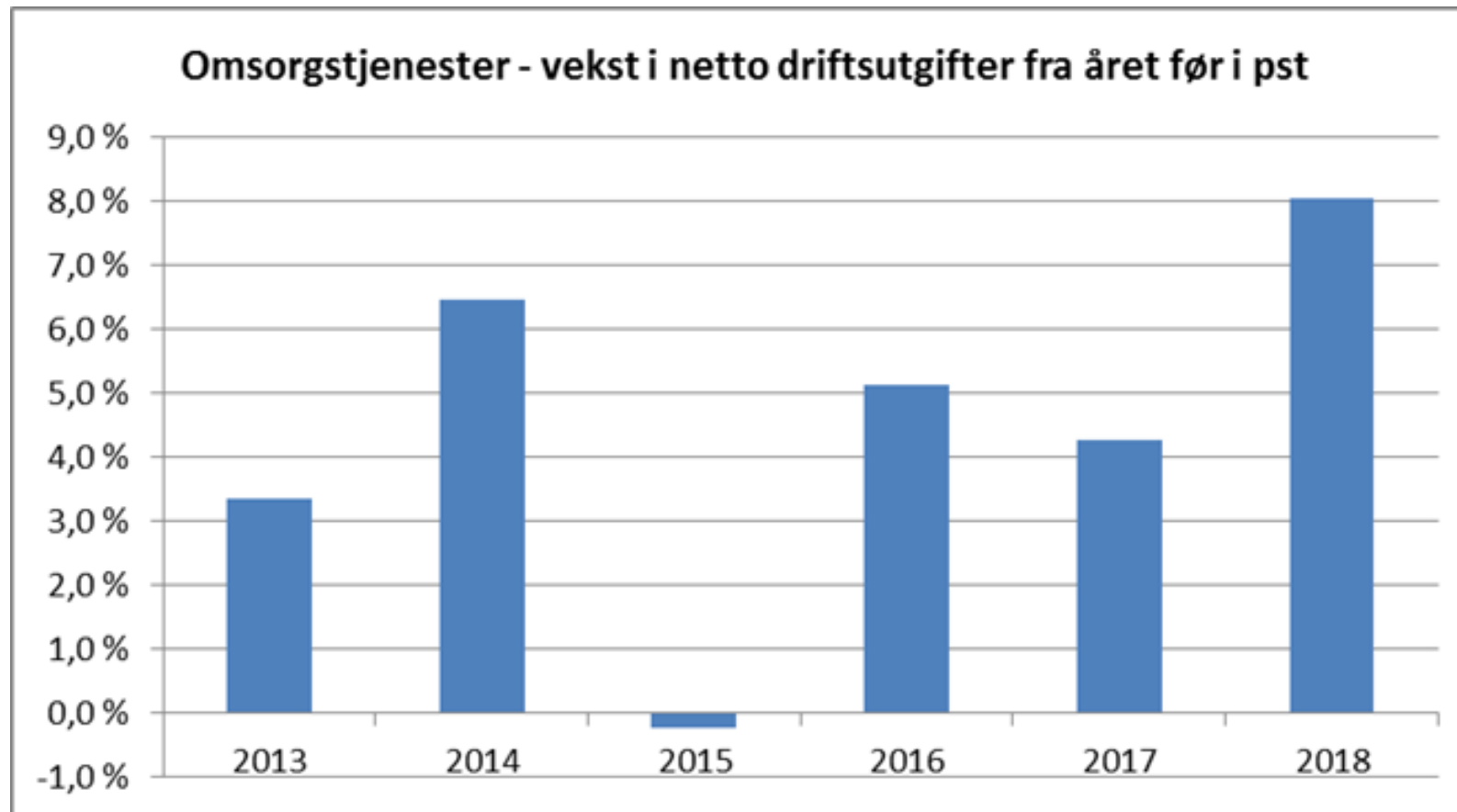

Investeringsaktivitet i kommunesektoren økte gjennom 2018

Gjeldsveksten følger etter

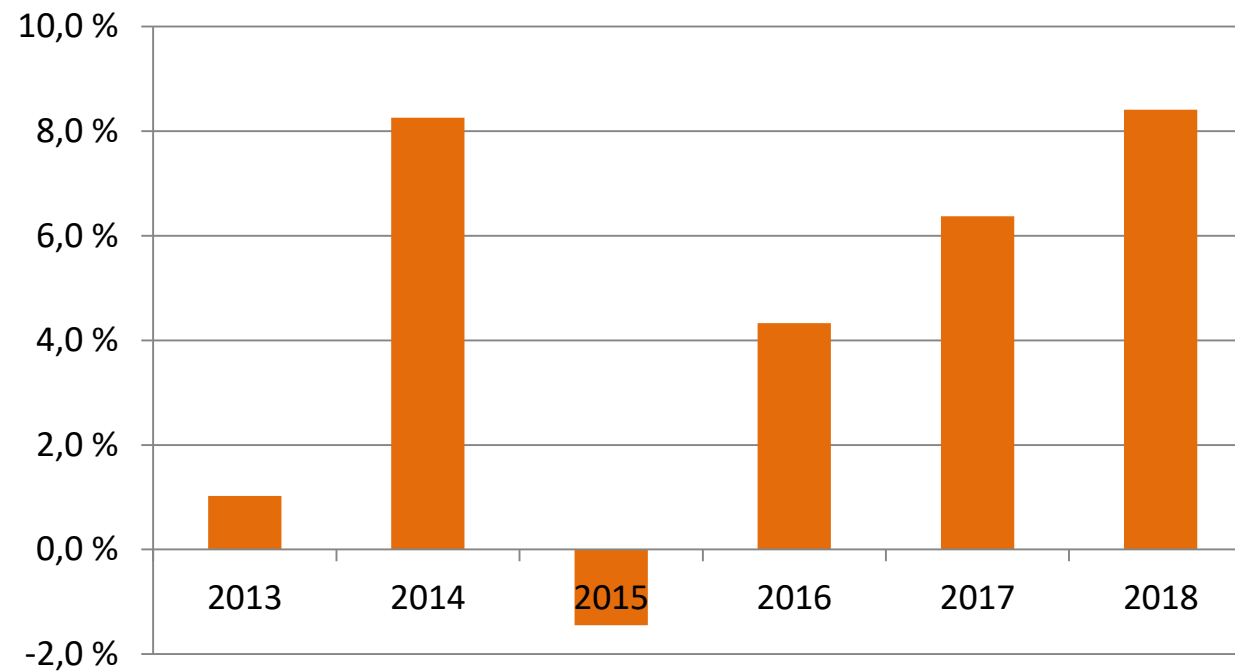

Netto utgiftene til helse- og omsorgstjenester økte med rundt 8,0 prosent fra 2017 til 2018. Klart sterkere enn året før.

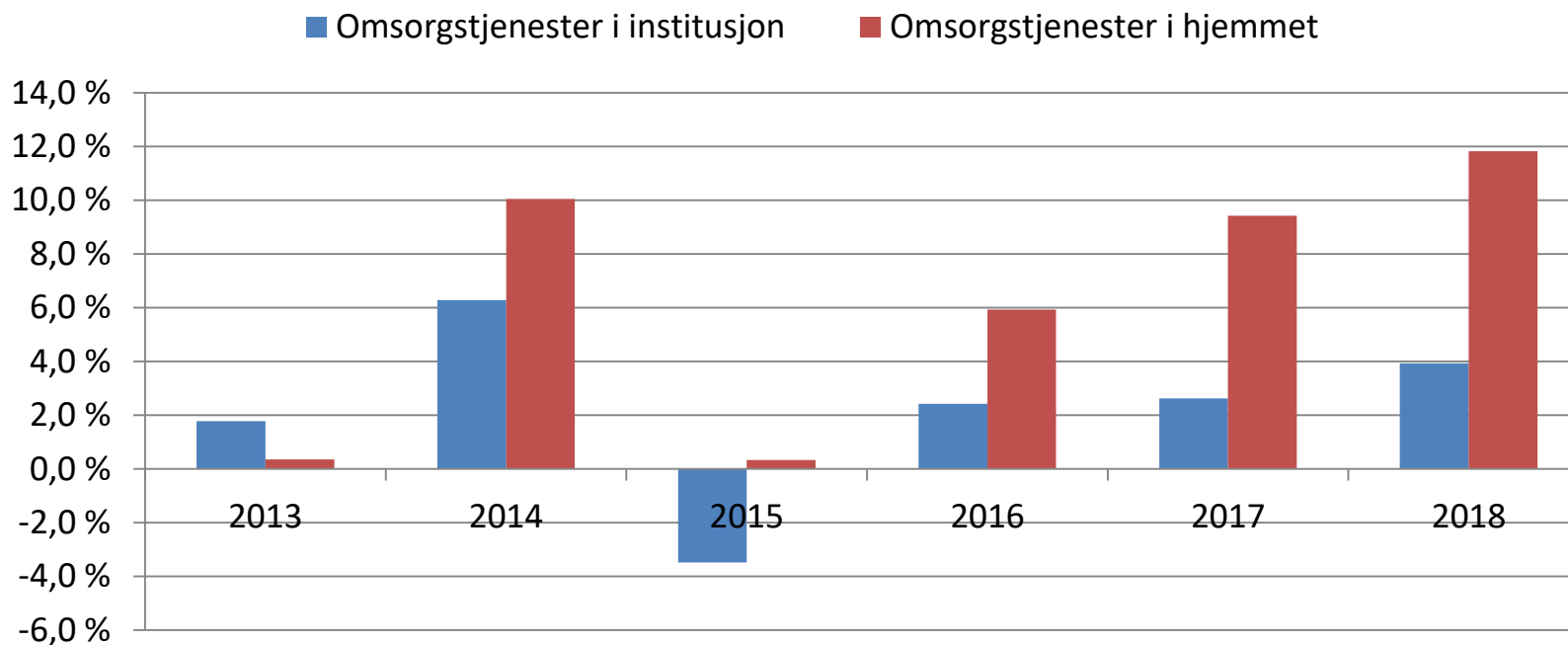
Vekst i omsorgstjenester - Trøndelag

Omsorgstjenester - vekst i netto driftsutgifter fra året før i pst
Trøndelag (unntatt Stjørdal, Selbu, Snillfjord, Holtålen, Leka)

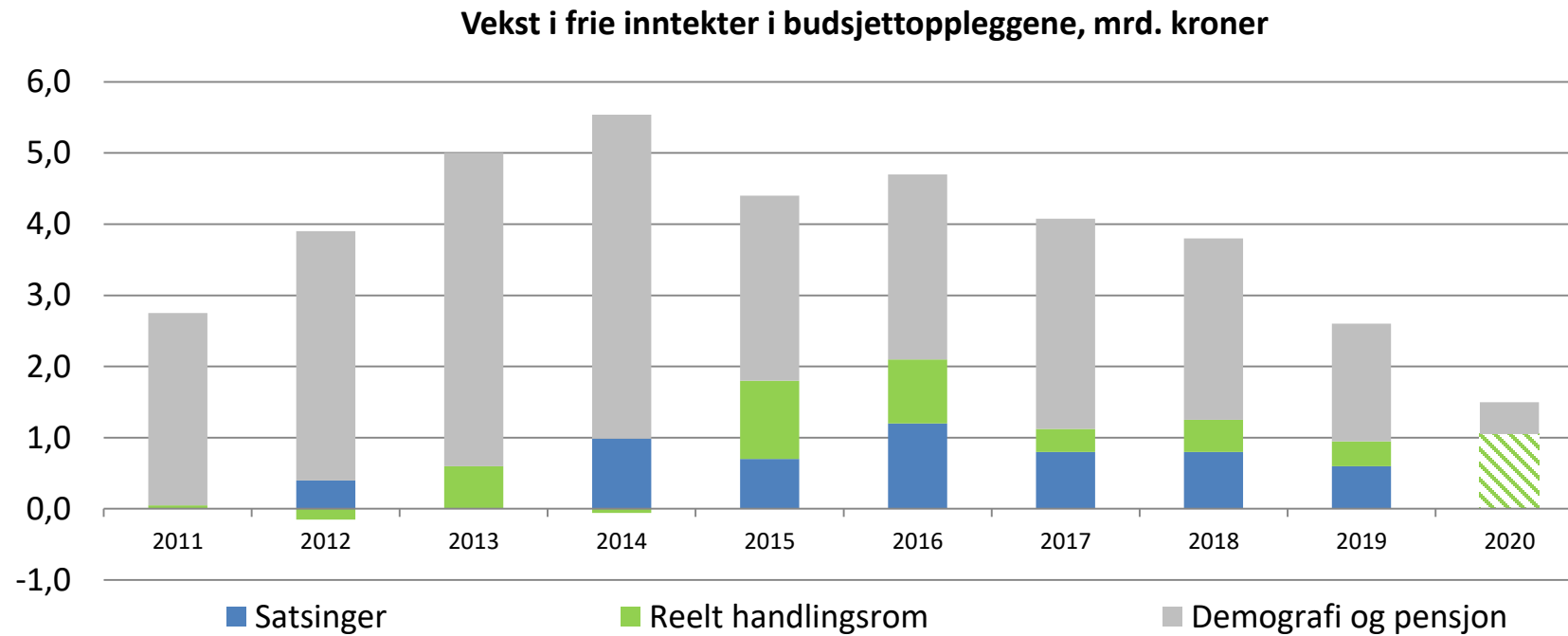

Vekst i omsorgstjenester - Trøndelag

Vekst i netto driftsutgifter fra året før - Trøndelag (unntatt Stjørdal, Selbu, Snillfjord, Holtålen, Leka)

Budsjettopplegget for 2020 – hva er handlingsrommet?

Kilde: Årlige statsbudsjett

Endringer i eiendomsskatteloven:

Premissene for kompensasjonsordning verk og bruk – Innst. 4L (2017-18)

- VEDTAK:
 - «Stortinget ber regjeringen sørge for at det gis **tilnærmet full kompensasjon** til kommuner som får redusert eksisterende inntekter som følge av endringene oppad begrenset til 500 mill. kroner. Kompensasjonen gjelder ikke nyetablering etter 1. januar 2017 og bortfaller hvis virksomhetene nedlegges.»
- MERKNAD:
 - «Flertallet understreker at det er fastsatt en årlig kompensasjon oppad begrenset til 500 mill. kroner per år når ordningen er fullt innfasert, som **om lag vil kompensere tapene for kommunene** og fortsette også etter 2025»
 - Innst. 4L (2017-18)

Leder av finanskomitéen: Sunndal taper ikke en krone

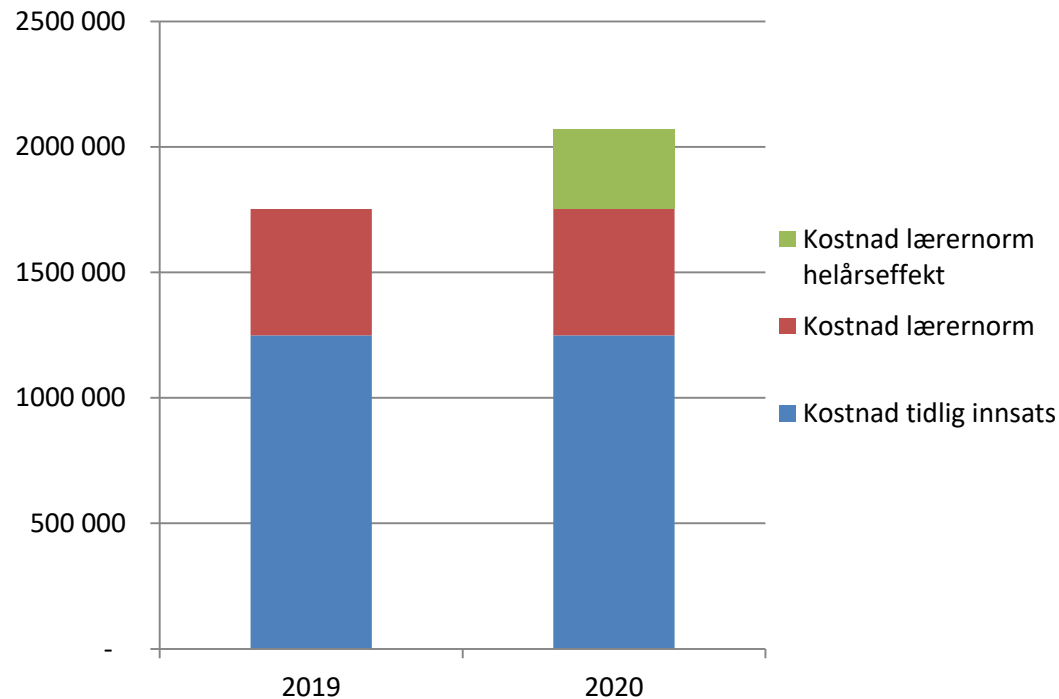
Berøllger: Nikolai Astrup sier at Sunndal fullt ut vil bli kompensert for utfasingen av maskinskatten over de neste sju årene.
Foto: Heiko Junge / NTB scanpix

–» Vi skal fase inn kompensasjon til de kommunene som mister inntekter i frafallet av maskinskatten i takt med at denne skatten fases ut. Det settes av en halv milliard kroner som skal fases inn over sju år **slik at kommunene blir fullt ut kompensert.** Dette er en vinn-vinn-situasjon for kommunene som både **vil beholde inntektene som om skatten fortsatt var der,** og får en industri som slipper disse skatteutgiftene.»

- Aure Avis 30.11.2017

Lærernorm og tidlig innsats - Fra øremerket tilskudd til rammefinansiering

- Kom.prop:
 - Samlet nivå på finansieringen videreføres fra 2019

- KS forventninger til statsbudsjettet:
 - Fullfinansiering helårseffekt av normene
 - Videreføring av midler til tidlig innsats
 - Ingen kommuner skal tape på innføringen.

= Behov for økning i bevilgning på 300 millioner kroner

Kompensasjon som følge av endringene i AAP-regelverket

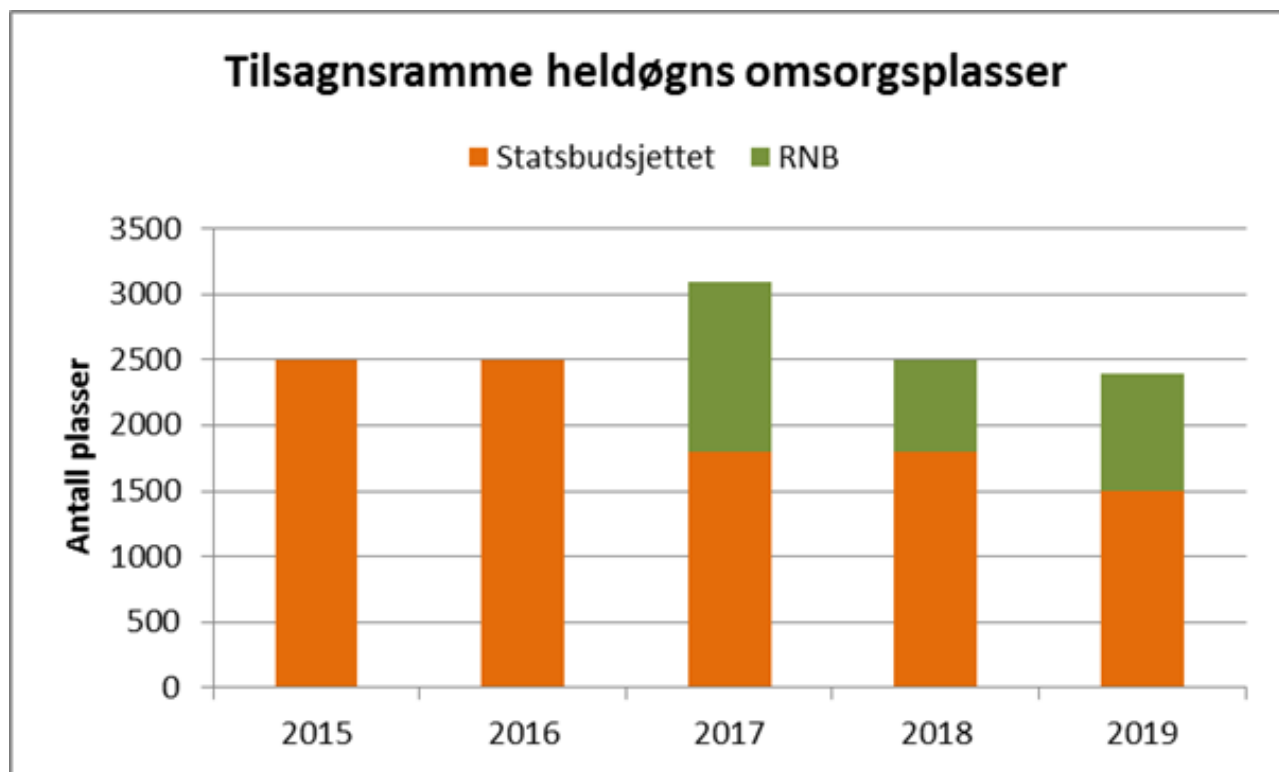
- Bevilgningen på 90 millioner kroner i kompensasjon til kommunene er en ensidig beslutning foretatt av regjeringen
- Arbeids- og velferdsdirektoratet har basert analysen på foreløpige Kostra-tall for 2018
- Full effekt av regelendringene i AAP vil først slå ut i 2021.

Varden

Aldri før har så mange fått sosialhjelp i Skien: – Det var en stygg økning siste år

Trenger mer forutsigbarhet og større fleksibilitet i investeringstilskuddet

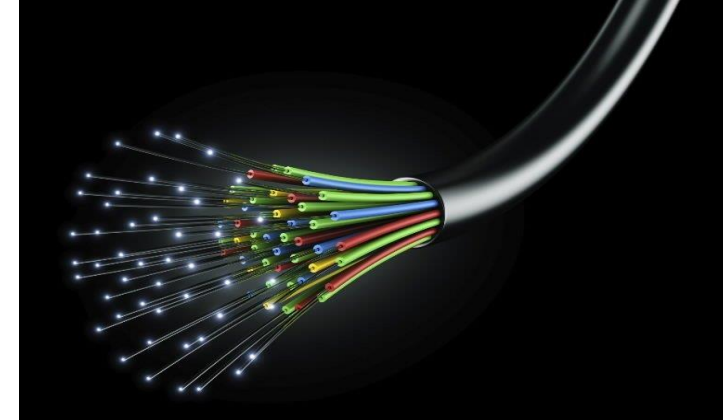

Dagaktivitetstilbud til personer med demens

- Rettighetsfestning varslet allerede i 2015
 - har gitt mulighet til tilpasning for kommunene
- Mindreforbruk i tilskuddsordningen
 - Kan tyde på prioriteringsutfordringer hos kommunene
- En god kommuneøkonomi er avgjørende for at tilbudet kan realiseres i alle kommuner fra 2020.

	Antall nye plasser årlig lagt til rette for	Antall plasser per 31.12 (nye og videreførte)	Antall kommuner som mottok tilskudd per 31.12 (nye og videreførte)
2012	2300	589	121
2013	1500	1116	183
2014	1200	1963	259
2015	1070	2386	293
2016	1200	2984	304
2017	750	3505	324
2018	470	3973	327
2019	450		
Tilsammen	8940	3973	327

Øker bredbåndssatsingen i 2019 med 50 mill

Det vil kreve store investeringer i mobil- og fibernett framover for å gi et likeverdig tilbud til alle innbyggere i Norge der de jobber og der de bor.

- KS er utålmodig på vegne av kommuner som trenger støtte til utbygging av bredbånd
- Det er avgjørende for det videre digitaliseringsarbeidet i kommunal sektor at både dekning, kapasitet og robusthet i Ekom-infrastrukturen er god nok for å gi stabile digitale innbyggertjenester i hele landet

Kommunesektoren effektiviserer

- Budsjettundersøkelsene til KS viser at kommunene setter i gang betydelige effektiviserings- og sparetiltak årlig
- Statlige detaljerte normer/krav blant annet bemanningsnormer vil umuliggjøre mange effektiviseringstiltak
- Insentiver virker:
 - Kommunesektoren må fortsatt få beholde gevinstene av effektiviseringstiltak

Helgelands Blad
PÅ KYSTEN SIDEN 1904

Nyheter Meninger E-avis Meny

18 kommuner sammen om å gjøre Helgeland digital

SAMARBEID: Digital teknologi har over år blitt fasat inn i «alle» aspekter av samfunnet, fra barneskoler til eldreomsorg. Nå har kommunene på Helgeland startet et samarbeidsprosjekt for økt digitalisering av kommunene. Illustrasjonsfoto: Geom Kallestad/NTB Scanpix

Innlemming av tilskudd

Fylkeskommunene

	Mill.kr
Lærlingtilskudd	62,9
Karriereveiledning	34,5
<i>Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn og Regionale tiltak for utvikling av næring og kompetanse</i>	97
Skredsikring av fylkesveier	776,9
Gang- og sykkelveier	78,5

Kommunene

	Mill.kr
Psykologer i helse- og omsorgstjenestene	205
Dagaktivitetstilbud for hjemmeboende	348
Lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak	6,1
Tidlig innsats 1.-10. trinn (tabell c i 2020, ny grs.nøkkel 2021)	1752
Etablering og tilpasning av bolig	481
Veterinærvakt	129,8
Forvaltning av landbrukspolitiske tilskudd	13 årsverk

Fylkeskommunene vil ta fullt ansvar for fylkesveiene – økonomien avgjør

- Regjeringen vil kun overføre midler for ansatte som går over til fylkeskommunene der Statens vegvesen dekker lønnskostnader i dag
 - Stor utfordring dersom ikke alle 1850 årsverkene velger å ta imot tilbudet om jobb i fylkeskommunene fra 1.1.2020
 - Prosessene med tilsetninger fra SVV i fylkeskommunene er i gang og vil antakelig ikke være fullført før til høsten i noen av fylkeskommunene
- Overgangskostnader?
- Forslaget bryter med et vesentlig prinsipp for overføring av mellom stat og kommunesektor:
 - midler følger oppgavene, ikke personene

Prinsipper for statens styring av kommunesektoren

- **Prinsipper for statlig styring av kommuner og fylkeskommuner (veileder punkt 4)**
 - *Prinsippet for kompensasjon for endringer i oppgaver og regelverk innebærer at kommunesektoren skal kompenseres fullt ut for anslåtte merutgifter som følge av nye oppgaver og endringer i regelverk. Tilsvarende skal inntektsrammene til kommunene reduseres hvis de avlastes for oppgaver eller nytt regelverk medfører innsparinger for kommunene.*
- **Kommunal- og forvaltningskomiteen – Kommuneproposisjonen 2018**
 - *K o m i t e e n understreker at det er avgjørende for et godt tjenestetilbud i kommunene og videreføring av tilliten mellom kommuneforvaltningen og innbygger at alle nye tjenestetilbud som blir lagt til kommunene, eller overført fra stat til kommune, blir fullfinansiert fra dag én*

Manglende driftsmidler forsinker omstilling

- El-fergene et av de beste eksemplene på grønt skifte. Fylkeskommunenes satsing avgjørende
- Fylkeskommunene som bidrar får sterkt økte driftsutgifter, som går utover andre satsinger
- Skal regjeringens mål om fossilfri kollektivtrafikk i 2025 nås, må driftsfinansiering sikres
- Ny KS-rapport dokumenterer økte driftskostnader på 200 mill. i 2019 og 480 mill. i 2020

Oppsummering

- Når regjeringen ikke vil styrke de frie inntektene til de nye fylkeskommunene, bidrar det til en dårlig start for regionreformen
- Overraskende at regjeringen legger opp til at fylkeskommunene kun få penger for de ansatte som faktisk flytter over fra Statens vegvesen til fylkeskommunene, og ikke for de årsverkene som i dag står for denne administrasjonen
 - Kan medføre en betydelig underfinansiering av reformen, og er ikke i tråd med prinsippene for overføring av oppgaver mellom forvaltningsnivåene
- En inntektsvekst på rundt to milliarder kroner vil gi kommunene noe større handlingsrom for å levere gode velferdstjenester til innbyggerne. En inntektsøkning ned mot én milliard vil være brukt opp før vi begynner, fordi endringer i befolkningssammensetningen påfører kommunene en automatisk utgiftsøkning på nesten det samme beløpet